

Tshapita ka 3 : Ulimu wa Nyuma k'Ekila

Afundelu kema uku mbuka otoy i ka lombola usika Kristu l'ekendekendelo kandi l'andja. Lam'aki Khumadiondjo ayanga mimo ma l'andja one, ndi akatela ambeki andi ati : « *Dimi layolomba Papa, ku ndi ayunyusha Ukimanyid ukina, one layuyala la nyu pundju, Nyuma ka mete. Keli wa la kete haweyi mbulungula, ne dia vo hawuwenyi, hawuweyi. Nyu mbêyaka, ne dia atuyalaka la nyu , ndu ayuyala l'etema anyu* (Joani 14 : 16 – 17).

Lu divesa ne, akambu amotshi wa nshihudia la nshikike weko :

1. **Ukimanyidi** : Lamakindi lu ntshika kete l'okongo wau limu wa wuki a mpanda wakawusha shi, ndi akalaka uyelu wa ukimanyidi. Oteketa « ukina » menyaka dia ulimanyidi oso eko wuhu otoy i. Ndi eko nsuke dia nkutsha ehumba a wane walangandi ndu wadja etam'awo le Khumadiondjo. Khumadiondjo akahe diui ati : « *Dimi halanyutshiki ditshiki* » (Joani 14 : 18). Khumadiondjo aki utem'andi tshe le ambeki andi ndu le nonga yayuyela, onkone ndi kananga nkimo wutshu w'ambeki andi leke lunkina, paka le Unyashungu uma lu tshimbu ya Nyuma k'Ekila.

1. **Untshindedi wa tene tshe** : Ndi « ayutshikala la nyu pundju ». Lu Dake di'edjedja, Nyuma k'Ekila ayakaka ndjenda le wudja lenda keli kuntshikalaka lawo tena tshe. Khumadiondjo ambushikike lane dia Nyuma k'Ekila ayudjase **pundju**. Kedikedi ayutshikala lawo dia mbakimanyaka lu akambu awo tshe. Tena efula, lu nshi yasu nye, ambetawudi mpimbaka ntant dongoswelo diawo vame lam'atanemawo l'ekeketanu. Keli ,deka ololo nyanga ekimanyelu uma le one leli la waho lesu l'utem'andi.

2. **Paka le ambetawudi wa Jesus Kristu** : Mbeyamaka dia lu kete nye, kedikedi, wane tshe wutudingi ku vo hawudji yimba la mbisha etm'awo utsha le Khumadiondjo haweyi Nyuma k'Ekila. « *Andj'ane haweyi nungula Nyuma k'Ekila* », uku walasu lu divesa dieli la dku. Pak'ambetawudi mbûlungula.

Nyuma ka mete : Undi, shu nkuka nkandakanda shati, lam'eli Nyuma eko Unyashungu, dikambu dinkina ditushikitani la mete dieko le ndi ? Khumadiondjo ati : « Dimi leli mete » ku dikambu so dieko shika le Nyuma k'Ekila. Hatukuke mbidja tamu kanga yema dikambu diandi. Joaniambutsho ndo tshali lam'atutelandi au iwa Khumadiondjo ati : *Keli lam'ayuya Ukimanyidi wayumunyutumela uma le Papa, Nyuma ka mete, ndi ayumvuta* » (Joani 15 : 26). Khumadiondjo Jesu keli la ntundu ka wutelu wa Nyuma. Lane katanasu utundu wa lunzambi.

Afundelu ntokondoleka etsha enkina wa Nyuma. Uyangu andi el iwa ntetsha. « *Keli Ukimanyidi, Nyuma k'Ekila, layoutuma Papa lu lukumbu lami, **ndi ayunyetsha** aui tshe wakamanyutela* » (Joani 14 : 26). Umbetawudi eko l'eshikikelu ka ekimanyelu ka Nyuma k'Ekila, djekaleka lu wekelu wa Afundelu. Ndi ntuhulaka akambu wakatetshama ndu ntetshaka kitshimudi k'akambu w'eyuyu wayutushula kuyanga la ntundu, undu shu kumabeya.

Ekeketshelu kenkina le ambetawudi tshe eli ka munga **l'elombwelo** ka Nyuma k'Ekila. « *Keli lam'ayuya Nyuma ka mete, ndi ayunyolombola lu akambu wa mete tshe. Ne dia ndi hayati, keli ndi ayuta akambu wayunduka. Ndi ayunyutela akambu wakatayi* » : 13). Undu kema dikambu dia tshitshe le untu, umbetawudi kana laha umbetawudi, dia mbishula mete lu dikambu dimotshi. Keli shu nkuka munga l'eshikikelu dia Nyuma k'Ekila ayutolombola utsha lu mete naka shu teko la yambalu lu wetshelelu wa Afundelu.

Lu mukanda w'Etsha, akambu efula wa Nyuma wambiteketama, wakatshama l'ateyi w'ambetawudi. Avesa efula wambenya etsha andi. Tambena ndu kene kakatshama ntundu uma le Nyuma k'Ekila : « *Vo tshe2 wakaluli la Nyuma k'Ekila, wakatatela nteketa eteketa ekina uku akâteketsa Nyuma* » (Etsha 2 : 4). Dikumbu diku diakakashimula antu, djekaleka wa wakuki. Othoko wakakume shashimuya, ndu ekeketanu efula, keli Nyuma k'Ekila akâlombola.

Elombwe ka Nyuma k'Ekila dia ndo l'akembu wa l'andja. Nyuma k'Ekila eli wulu wakalake Khumadiondjo dia ndo l'akambu wa lushi la lushi. Lam'akatshu Atummi la ntundu k'Olombodi wa ladiku, shu mbalaka wuhu one : « *Petero lakaludiana la Nyuma k'Ekila akakadimula...* » (Etsha 4 : 8). L'kumelu, vo wakakimo. Aki etena ka ntumbula Khumadiondjo lushi lungu, uma l'etsh'awo (Etsha 4 : 2 – 32). Undu Atumami wakuho au iwa Khumadiondjo la'akandawateka akambu wendana la Isariyele wayuyala utsha la ntundu : « *Keli nyu nyewo, wayunyukimo lu dumbwelu ; Lam'ayuwotsho lanyu la ntunyukimo l'elumbwelu, tanyuyakayaki ntundu nyati : Kayututa na ? Kanyuti aui wayunuyusha l'etena kako, ne dia aha nyu mbayuta, keli Nyuma k'Ekila kayuta* » (Mako 13 : 9 – 11). Vo wakahembi dikambu diku diayutsha lu nshi ya la ntundu.

Elombwelo ka Nyuma k'Ekila le wane weli lu Ekelezia : Etena ka mete kakenama lu ukakatanu wakunge lu mbeya kana wane waki kumbahema uhekeli nkukaka munga lu Ekelezia. Petero akateketela Paulo la Baranaba lam'akandokondola uku akandatshu le Koneliyo. Ndi akati ati :

«Unyashungu, leya etema, akayala omenyi awo, akawasha Nyuma k'Ekila uku akandatusha. Ndi kuntutshikitanya lawo, akedia etema awo dia mbetawo kawo (Etsha 15 : 8 – 9). Etena k'uyuyu kakatate, la tukanyi t'eyuyu lu mbuka ka Uynashungu. Eko uhumba w'efula dia menda uku akakelekama tukanyi t'antu ane l'elombwelo ka Nyuma k'Ekila.

Uhumba wa ntshikala l'elombwelo : Paulo akatshe wuhu ako lu lokendo landi lomotshi. Ndi akalange nteketa di Khumadiondjo etale, kuku akalange nombwama paka uma le Nyuma. « *Ndi l'antu waki landi wakashimbama uma le Nyuma dia mvuta diui l'Asiya* » (Etsha 16 : 7). Angana l'atey'asu weli lu nyanga paka elombwelo ka Nyuma k'Ekila ndu wakuka nkitanya kene katushimbandi shu ntsha ? Okondo wambutetemala ngane : « ... Vo wakayange ntsh utsha la Bituniya, keli Nyuma ka Jesu akâshimbi » (Etsha 16 : 7). Ndu « ... *Shu takayangi ntsho utsha la Makedoniya. Shu takani shati Unyahsungu kambuteta leko dia ntusambisha lukumu l'ololo* » Etsha 16 : 10). Eko euhwelu k'ongenongeno ka nkelekama l'elombwelo ka Nyuma k'Ekila. Paulo ambuhula asi Koreto etena kakindi lawo lam'atandi ati : « *Kei shu tatutaka la yimba...Nyuma atushishimaka akambu tshe* » (1 Koreto 2 : 7 – 10). Ulimu wa Paulo tshe wakakelekama lu elombwelo ka Nyuma k'Ekila.

Paulo ambufundela Ekilizai ka la Tesalonika ati : « *ne dia lukumu l'ololo lakayi le nyu, aha la diui tu, keli ndu lu wulu wa Nyuma k'Ekila, ndu la mbetawo... Nyu nyakatukuyaka, nyakukuyaka ndu Khumadiondjo, nyaketawo diui l'asui efula, ndu la ongenongeno wa Nyuma k'Ekila* » (1 Tesalonika 1 : 5 – 6). Antu efula wakashimbamela la Tesalonika kuyanga eloshelo kaki ntu efula. Nyuma k'Ekila aklombola Ekalizia kengu k'uyuyu ndu k'ukalanganu, akawasha ndu ongenongeno wa wuki. Tukani yimbala benyelo ne ndu tûki Khumadiondjo lusaka dia koko nye lu mbuka ka lu kete nye.

Eko ololo shu mbuho **antu** wakayatshikitanya lu yediko yakawalombwama uma le Nyuma k'Ekila. Antu wakasonama dia mendaka wane waki la Jerusalema. Atumammi wakenya hwe waki la dia nsonama : « *Anyasu, nyuyangi apami esambeli akang a lukumu l'ololo uma l'ateyi anyu, wane wuludiami la Nyuma k'Ekila la yimba, tuwakitsha ladiku dia dikambu ne* » (Etsha 6 : 3). Nkambela Khumadiondjo ulimu kumunga dikambu di'untu k'untu. Wane wakawasone wakeyama lu nyumu yawo, uku akiwo ku nkendakenda lu elombwelo ka Nyuma k'Ekila. Aha paka

di'akmbu wa mbetawo, kuku aki uhumba dia ekambelu ka kondodi utsha le wudja a Unyashungu.

Lu dombelo : eko tena dimotshi diatututanemaka l'ekakatanu dia nomba. Hatuyeya mbita tukanyi tasu, kuyanga tayuhemba nonga lu yediko. Leso ntu Nyuma k'Ekila ndjaka nsuke lasu : « *Osoku mbatutukimanyaka Nyuma lu weodu asu, ne dia shu hatuteyaka kene kukukisu nomba lu alombelo asu. Keli Nyuma ndame atutotekelaka la emumu waheyama mvuta. One latushishimaka etema mbeyaka tukanyi ta Nyuma ne dia Nyuma atoteketelaka Ekilami uku lulangu la Unyashungu* » (Etsha 8 : 26 – 27).

Mete, mpumbaka shu munga la tukanyi t'ololo utsha le Unyashungu lakatusha Nyuma k'Ekila pour ntusuke, ntetsha ndu ntolombola lu nyumu yasu. Laso kashikikesu shati tambokendakenda lu elombwelo ka Daka di'uyuyu.